

Ekonomikas ministrija

PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA UN TAUTSAIMNIECĪBAS ATTĪSTĪBA NĀKOTNĒ

JĀNIS SALMIŅŠ

Ekonomikas ministrijas
Analītikas dienesta vadītājas vietnieks

2020.gada februāris

Ekonomikas ministrija

DARBA TIRGŪ SAGLABĀSIES SPRIEDZE – DARBASPĒKA NEPIETIEKAMĪBA KĻŪS IZTEIKTĀKA

NODARBINĀTO
SKAITS

909 tūkst.

EKONOMISKI AKTĪVO
IEDZĪVOTĀJU SKAITS

-1,1%

BEZDARBS

6,3%

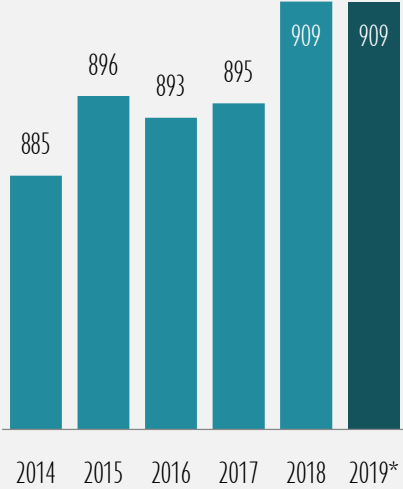
VAKANČU SKAITS

29 tūkst.

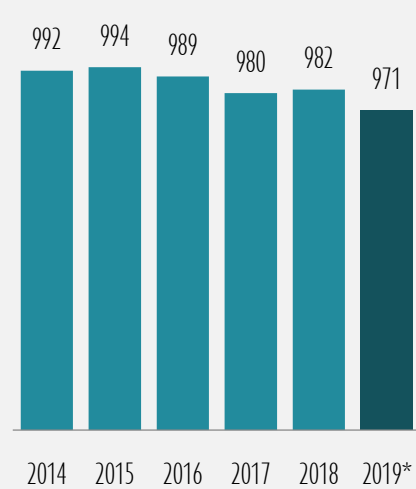
DARBA ALGA

+7,5%

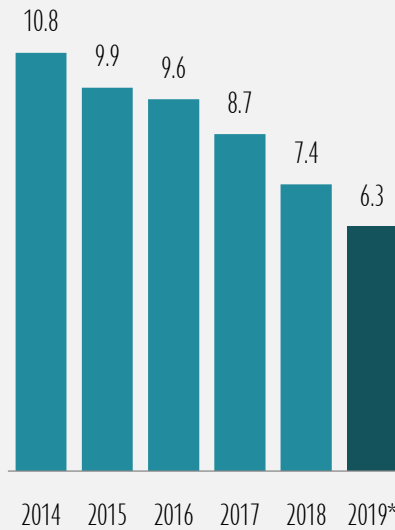
Nodarbināto iedzīvotāju skaits,
tūkst.

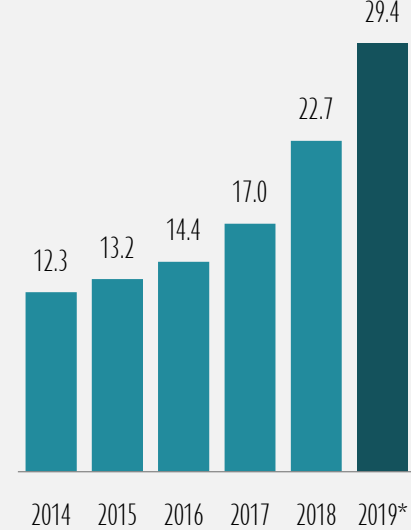
Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits,
tūkst.

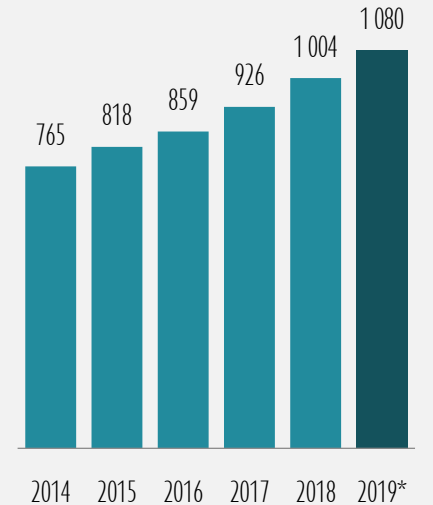
Bezdarba līmenis, %

Brīvo darbavietu skaits, tūkst

Vidējā bruto darba alga, EUR

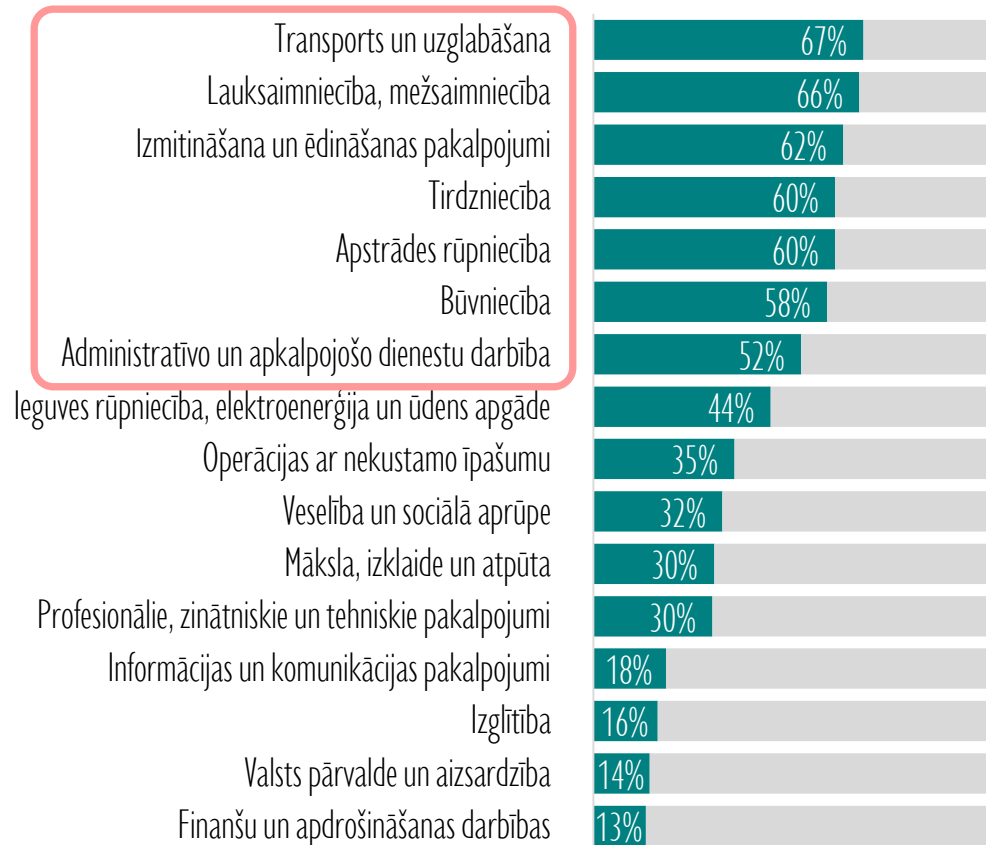

Ekonomikas ministrija

DARBA ROKU TRŪKUMU VAIRĀK IZJŪT NOZARES AR AUGSTU VIDĒJĀS KVALIFIKĀCIJAS DARBAVIETU ĪPATSVARU

Nodarbināto īpatsvars vidējās kvalifikācijas profesijās pa nozarēm procentos no kopējā nodarbināto skaita

Avots: CSP

Reģistrētās vakances tautsaimniecības nozarēs 2019. gada 2. ceturksnī

Avots: NVA

Ekonomikas ministrija

LATVIJA – AUGSTU IENĀKUMU VALSTS

Inovāciju virzīta ekonomika

(Innovation-driven economies)

- galvenā uzmanība jāpievērš ieguldījumiem cilvēkkapitālā, kā arī zinātnes un pētniecības attīstībai, jaunu tehnoloģiju radīšanai

Efektivitātes virzīta ekonomika

(Efficiency-driven economies)

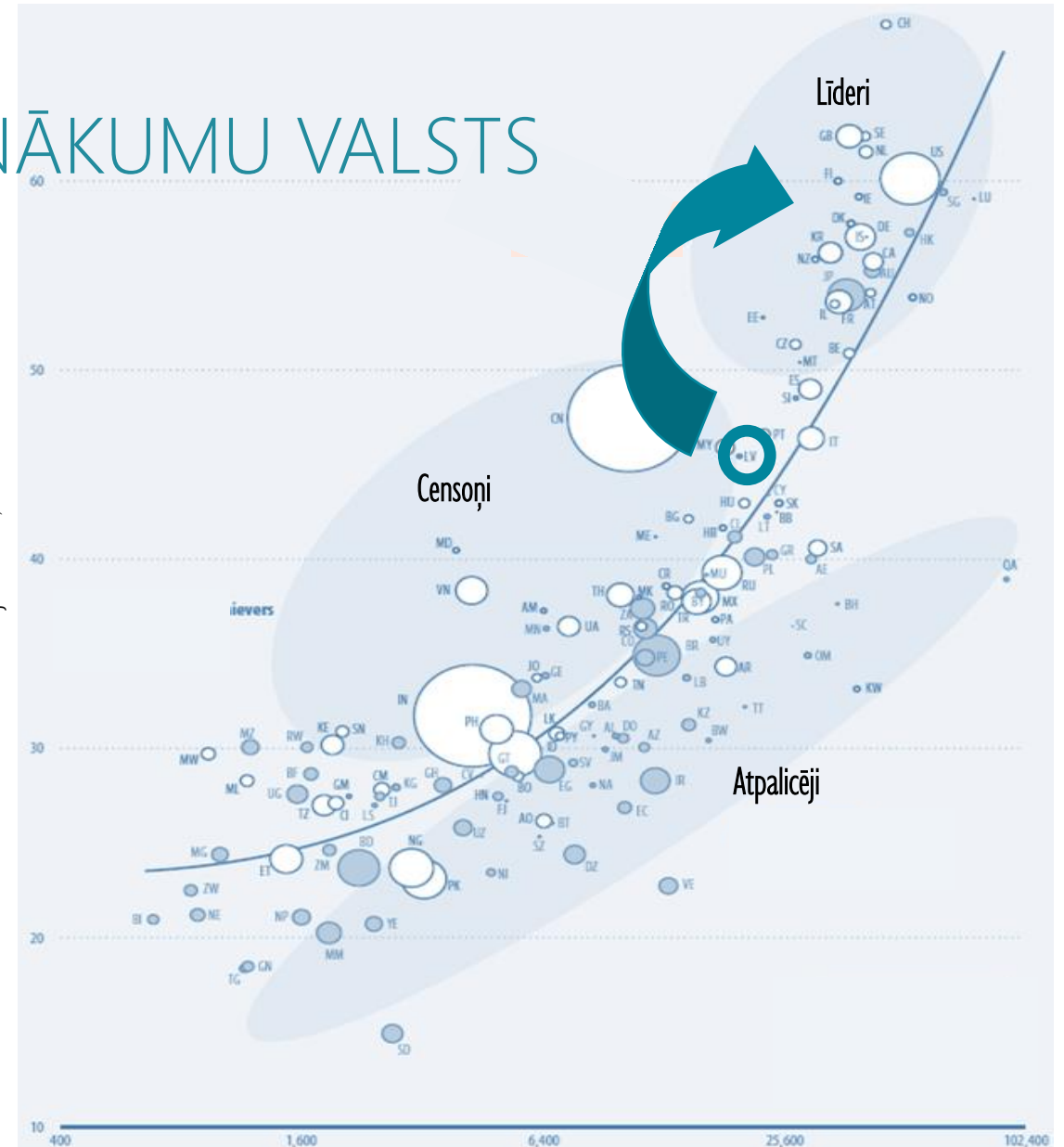
- izaugsmes balsts ir investīcijas infrastruktūras attīstībā, ražošanas tehnikas un tehnoloģiju pārnēsē

Faktoru virzīta ekonomika

(Factor-driven economies)

- svarīgi ir panākt, lai būtu pietiekoši zemes un darbaspēka resursi, tāpēc galvenā uzmanība jāpievērš to attīstībai

Globālais inovāciju indekss, 100 - max

IKP uz iedzīvotāju, ievērojot pirkspējas paritāti, ASV dolāros

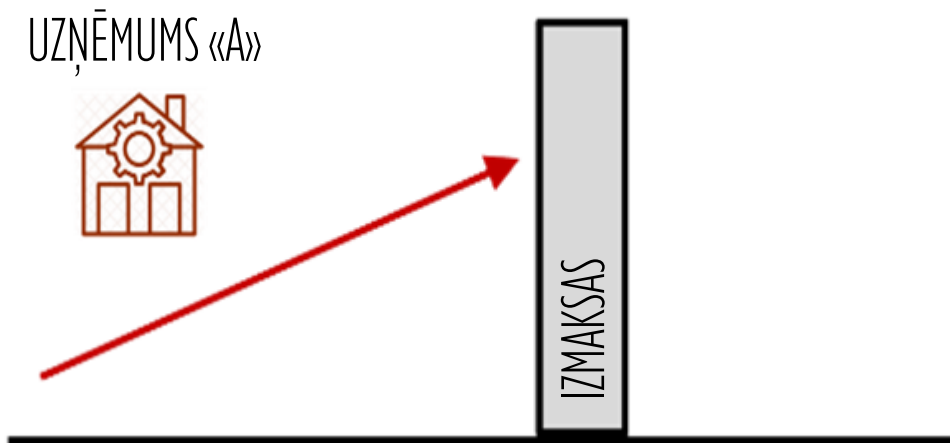
Ekonomikas ministrija

IZMAKSU KĀPUMS IR NEIZBĒGAMS – ĪSTERMIŅA PASĀKUMI DOD ATELPU, BET NERISINA PROBLĒMU

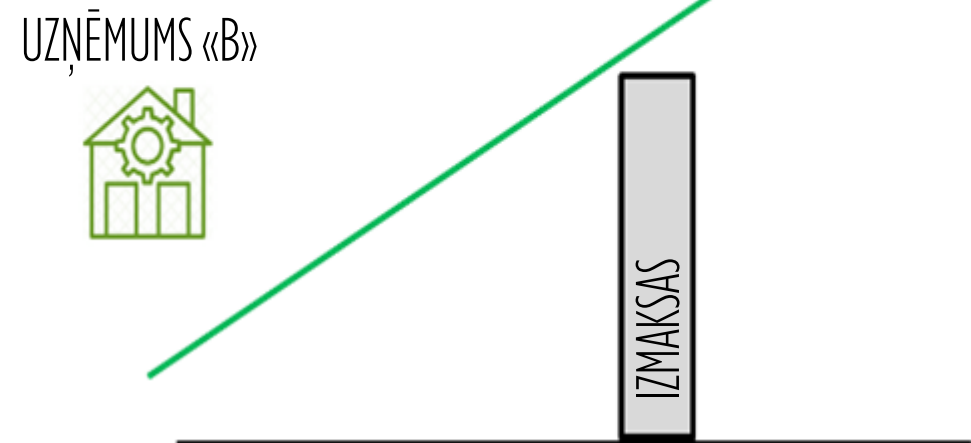
Darbaspēka trūkumam ir 2 galvenie iemesli:

- zems atalgojums neproduktīvās nozarēs un darbiniekiem nav motivācija šādus darbus veikt
- zināšanu un tehnoloģiju ietilpīgās nozarēs iztrūkst atbilstoši augsti kvalificēti speciālisti.

RESURSU IZMAKSU MAZINĀŠANAS STRATĒGIJA

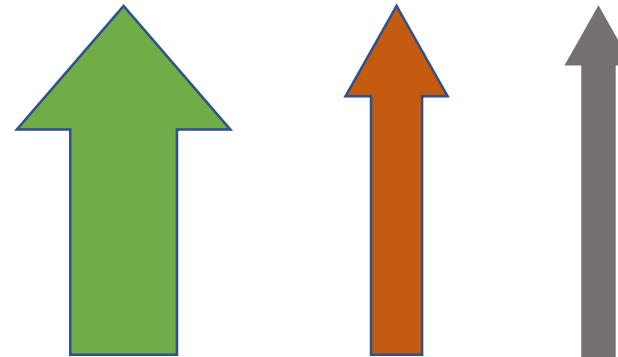
TEHNOLOĢIJU UN INOVATĪVU RISINĀJUMU STRATĒGIJA

Ekonomikas ministrija

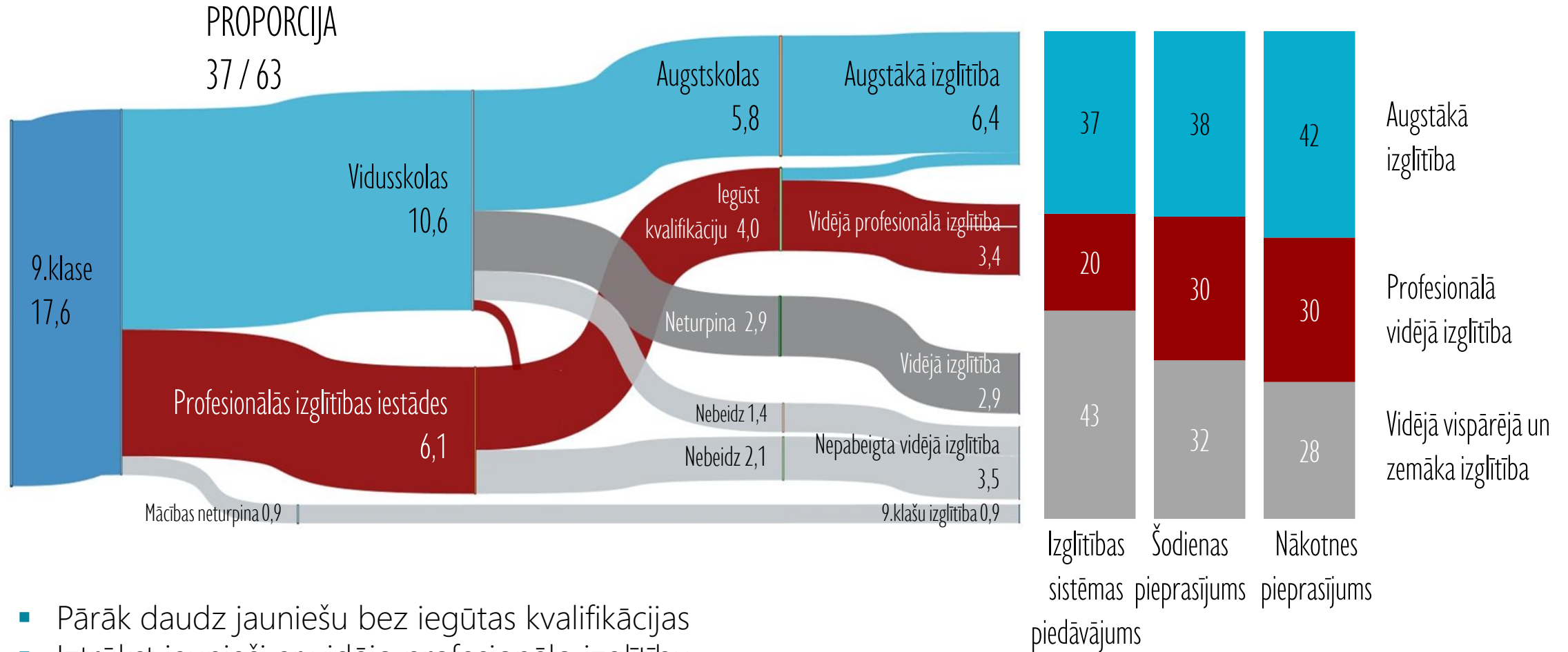
LATVIJAS DARBA TIRGUS 2019.GADĀ

Darbaspēka rezerves

IZGLĪTOJAMO PLŪSMAS IZGLĪTĪBAS SISTĒMĀ

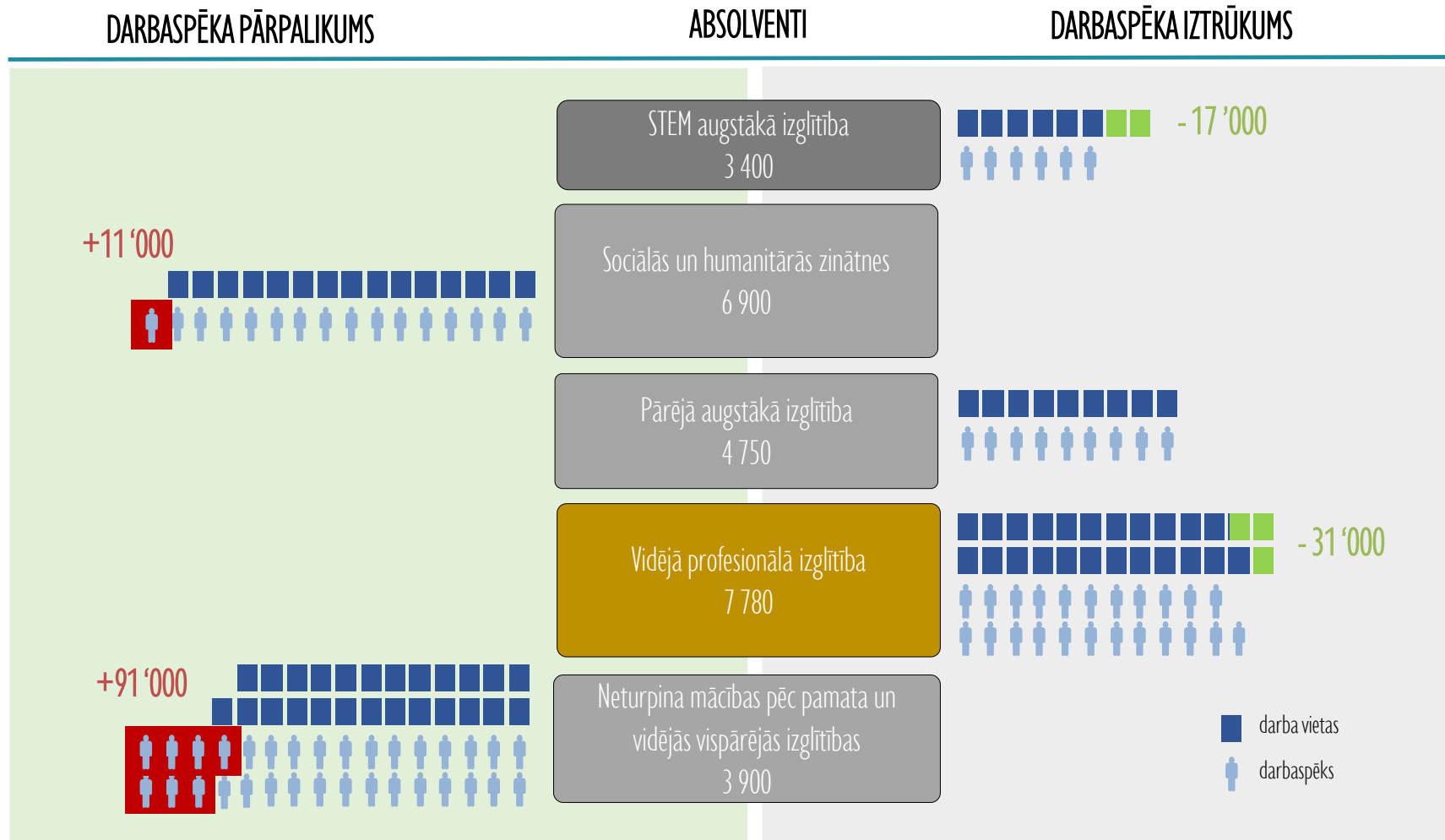

- Pārāk daudz jauniešu bez iegūtas kvalifikācijas
- Iztrūkst jaunieši ar vidējo profesionālo izglītību
- Augstākajā izglītībā nonākušo jauniešu skaits kvantitatīvi pietiekams, taču būtisks iztrūkums STEM jomās

IZGLĪTĪBAS SISTĒMA UN DARBA TIRGUS DISPROPORCIJAS

Darbaspēka prognozes 2025.gadam, absolventi 2017.gadā

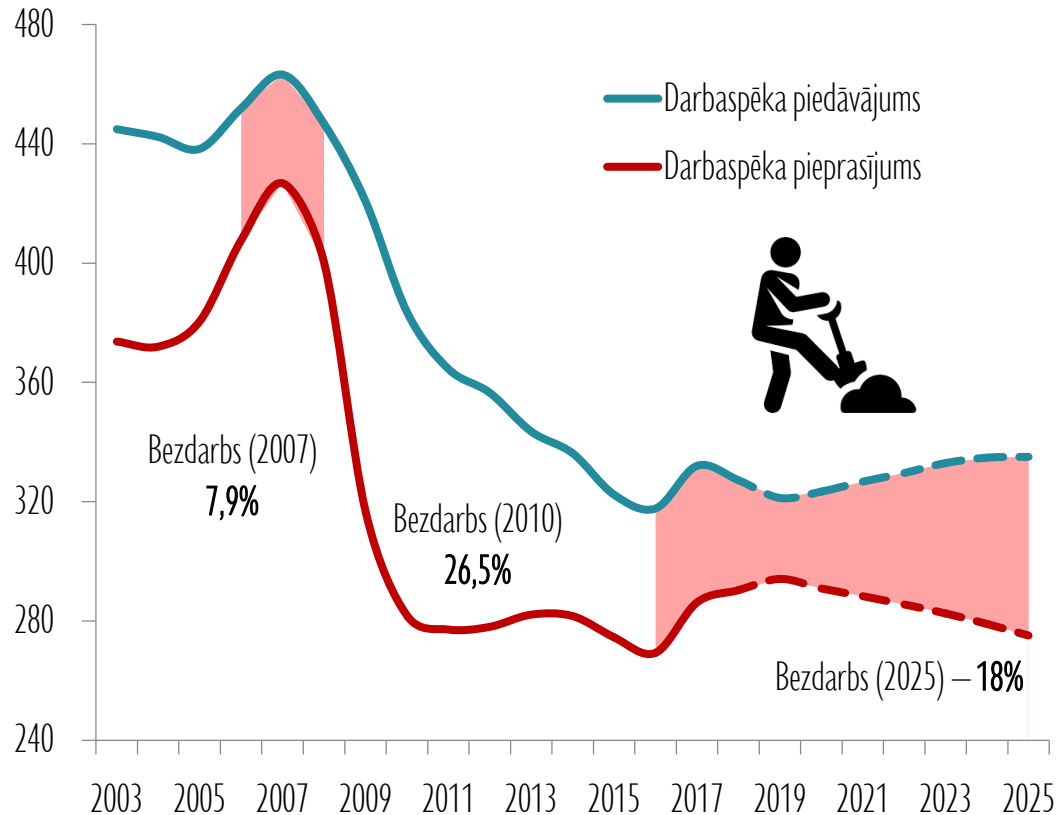

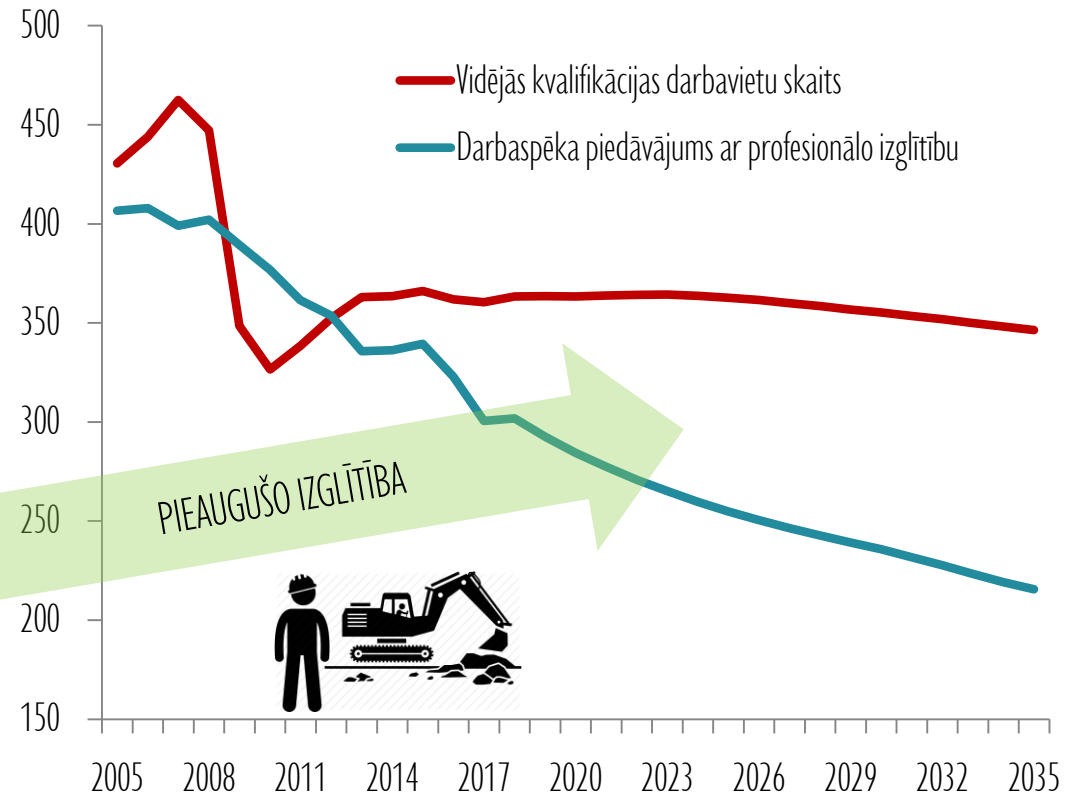

PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBA KĀ DARBA TIRGUS DISPROPORCIJU RISINĀJUMS

Darbaspēka pieprasījums un piedāvājums ar vidējo vispārējo un pamatzglītību tūkst.

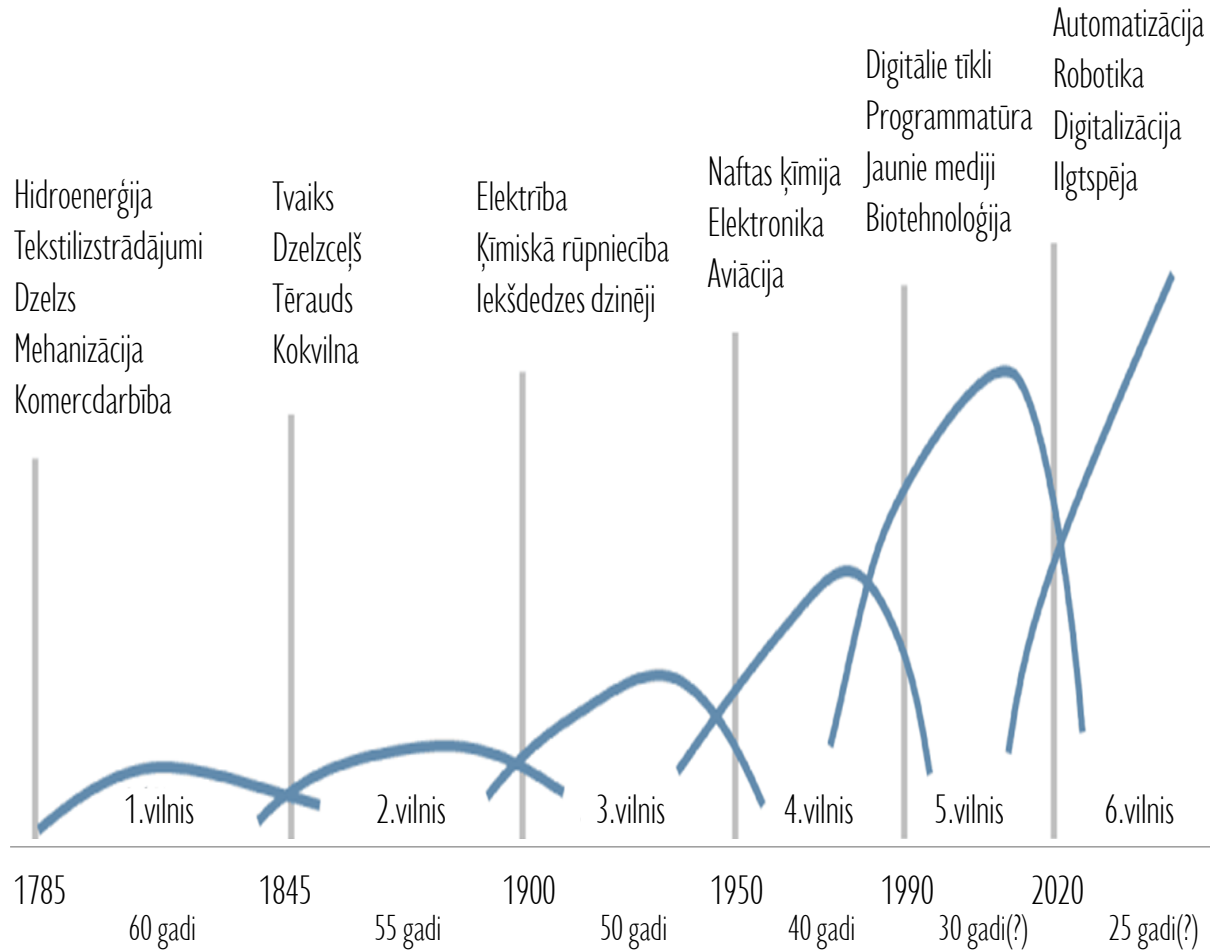
Darbaspēka pieprasījums un piedāvājums ar vidējo profesionālo izglītību tūkst.

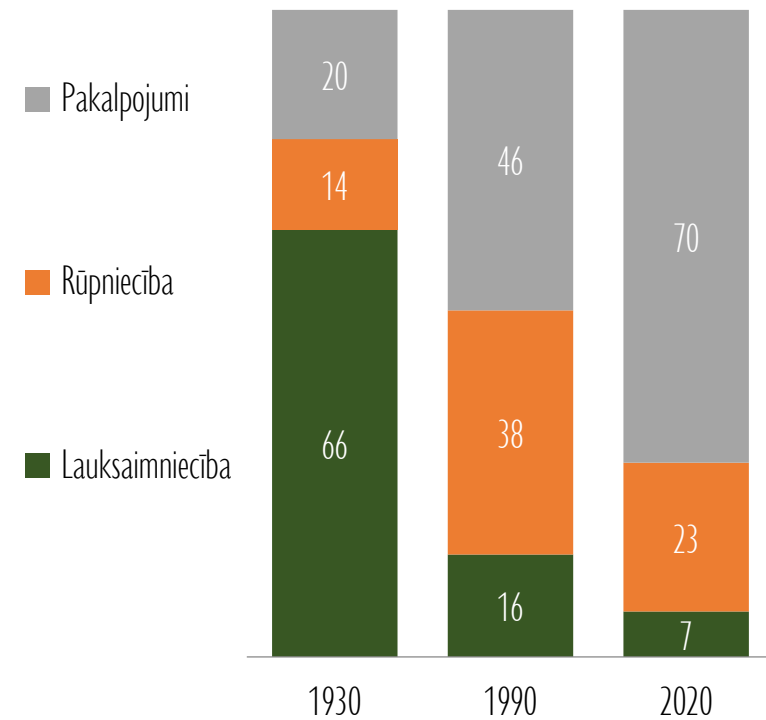

Ekonomikas ministrija

EKONOMIKAS PARADIGMAS MAINĀS UN IZMAIŅAS NOTIEK AIZVIEN STRAUJĀK

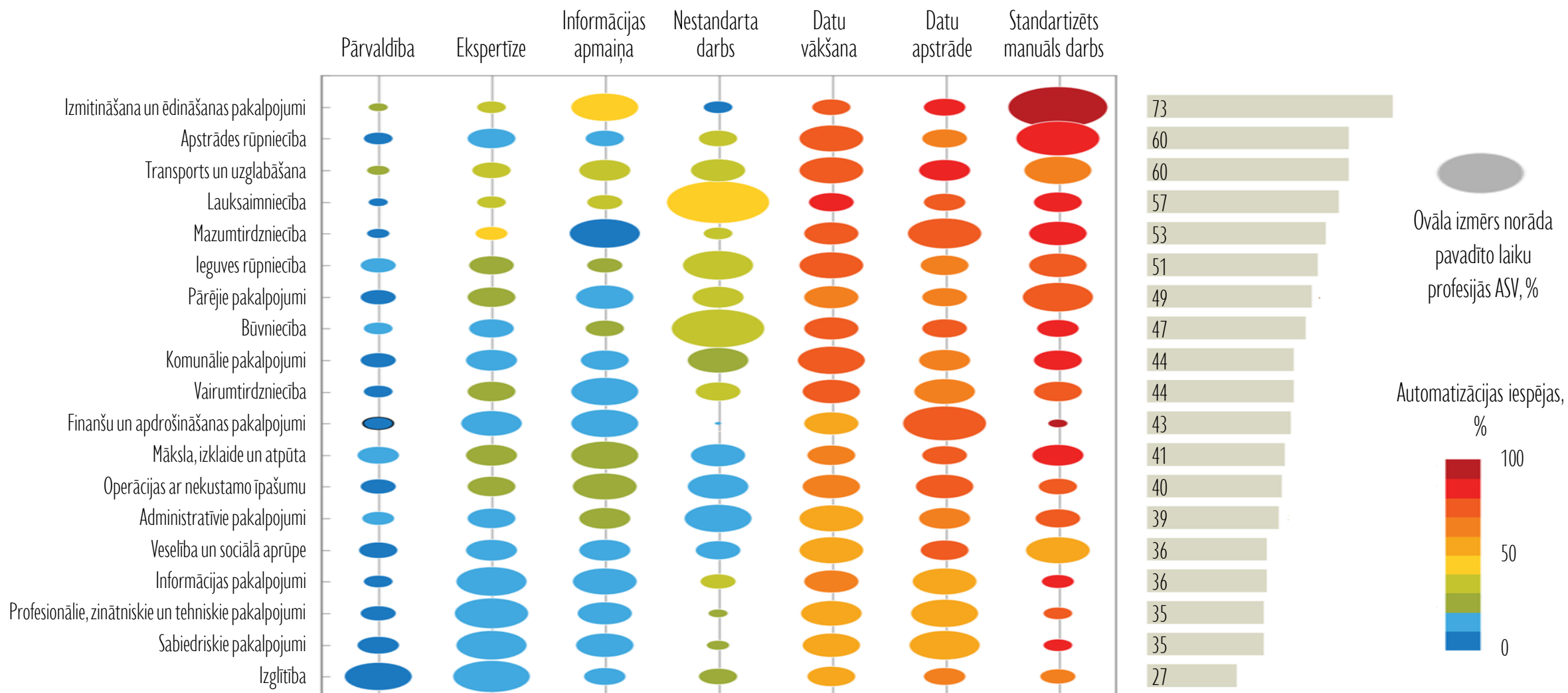
Nodarbināto struktūra Latvijā

Ekonomikas ministrija

DARBU AUTOMATIZĀCIJAS POTENCIĀLS NOZARĒS

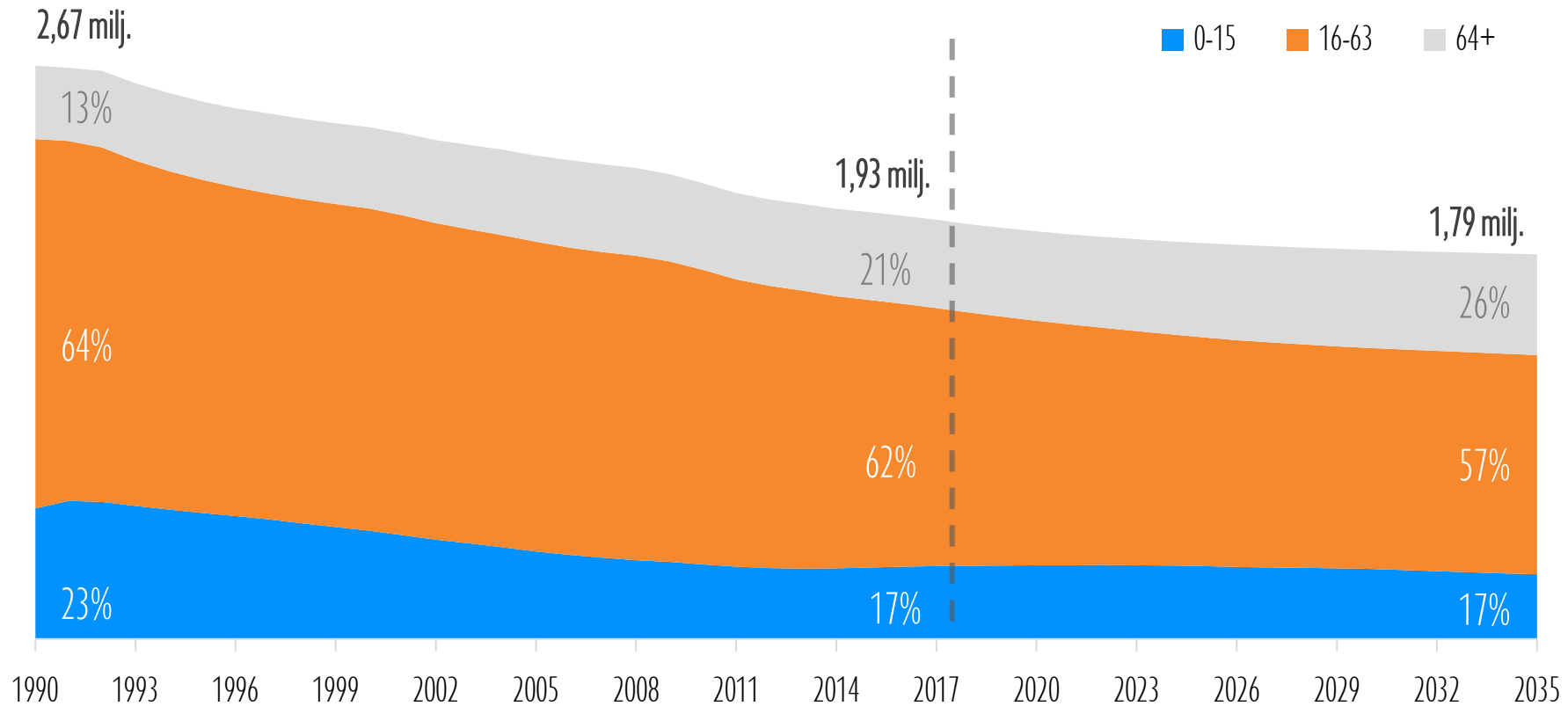
Avots: McKinsey, ASV Darba statistikas birojs

Ekonomikas ministrija

DARBA TIRGU ARVIEN VAIRĀK IETEKMĒS DARBASPĒKA NOVECOŠANĀS

Iedzīvotāju skaits, milj.

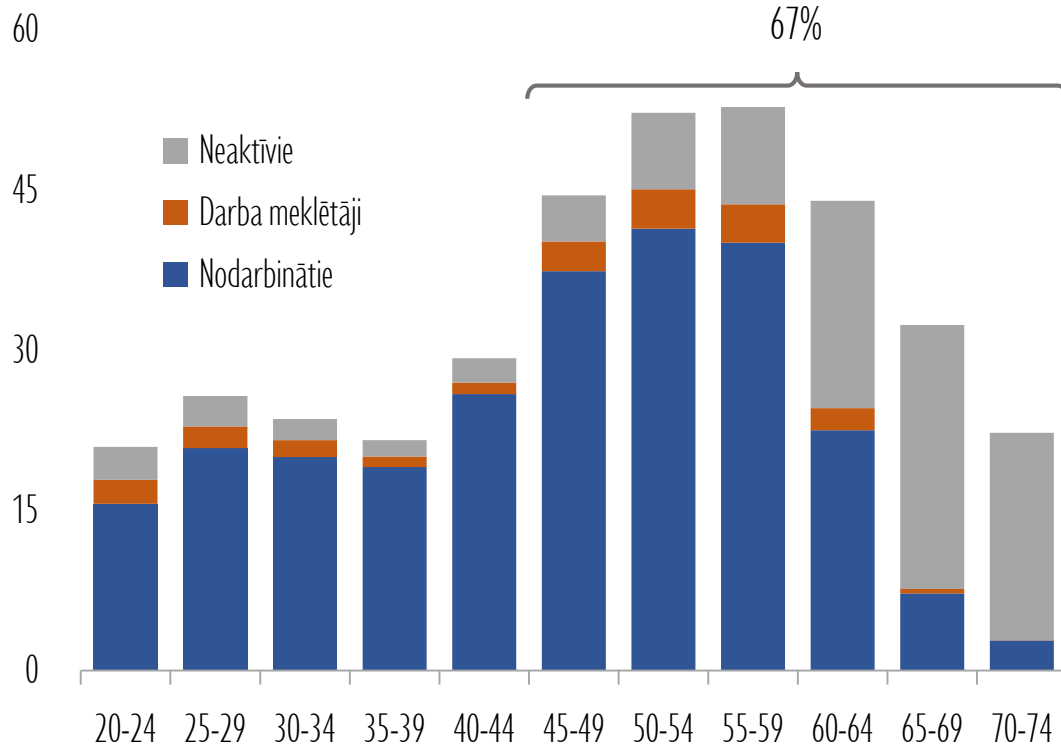

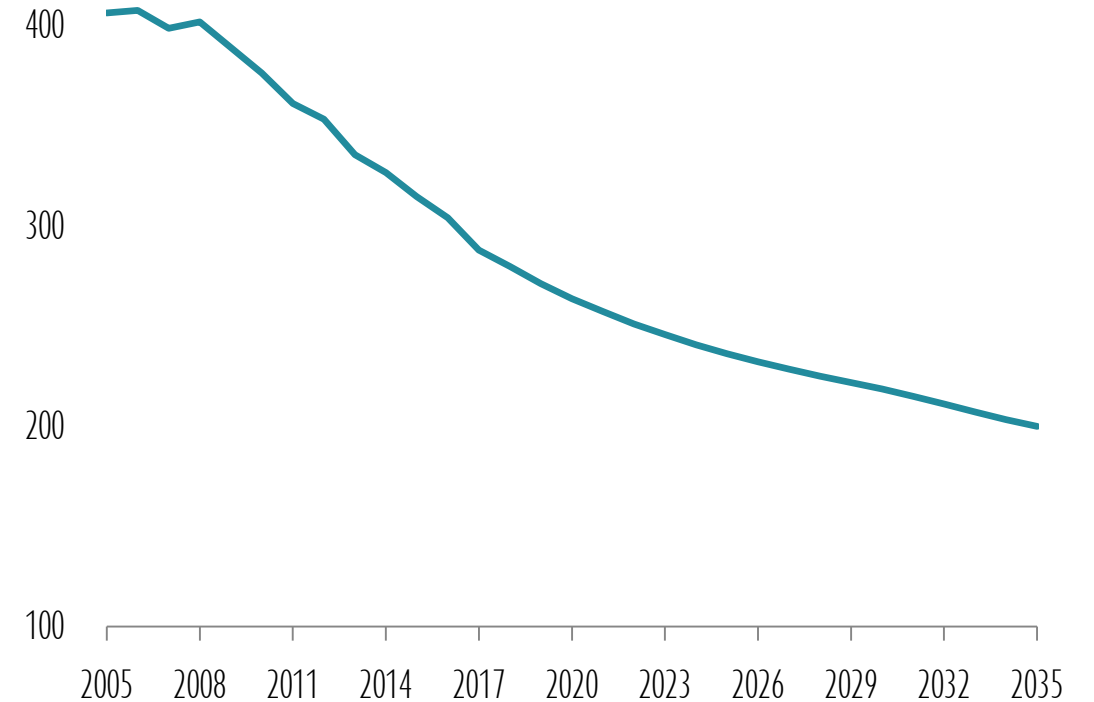
Ekonomikas ministrija

ARĪ NĀKAMAJOS GADOS DARBASPĒKA PIEDĀVĀJUMS AR PROFESIONĀLO IZGLĪTĪBU SAMAZINĀSIES

Iedzīvotāji ar profesionālo un arodizglītību pēc ekonomiskās
aktivitātes un pa vecuma grupām
tūkstošos, 2018. gadā

Ekonomiski aktīvie iedzīvotāji ar profesionālo un arodizglītību
vecumā no 15-74 gadiem, tūkstošos

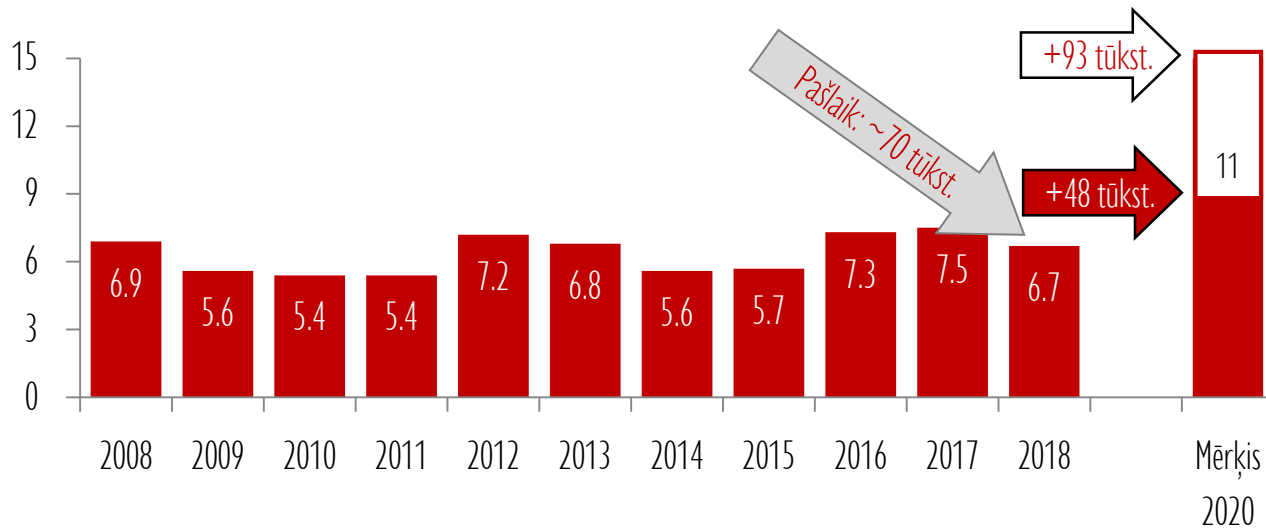
PIEAUGUŠO IZGLĪTĪBA IR ĀTRRS RISINĀJUMS DARBA TIRGUS DISPROPORCIJU MAZINĀŠANAI, TAČU IEDZĪVOTĀJU IESAISTE IR ZEMA

Pieaugušo izglītības loma - profesionālās mobilitātes veicināšana, it īpaši no sektoriem ar zemu produktivitāti uz sektoriem ar augstāku; darbaspēka/prasmju korekcijas īstermiņā un vidējā termiņā

Prasmju uzlabošana, pārkvalifikācija (*up-skilling*)
Darbaspēka / prasmju nodrošināšana perspektīvajām nozarēm

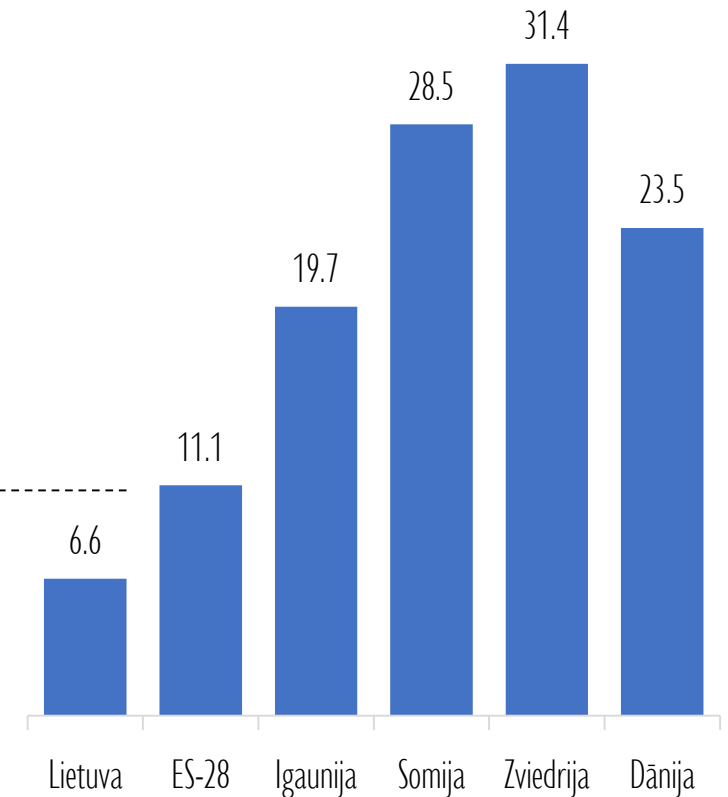
Iedzīvotāju iesaistīšanās līmenis mūžizglītībā Latvijā

(% no iedzīvotājiem vecumā 25-64 gadi)

Iedzīvotāju iesaistīšanās līmenis mūžizglītībā atsevišķās ES valstīs

(% no iedzīvotājiem vecumā 25-64 gadi, 2018. gadā)

KAVĒJOŠIE FAKTORI EFEKTĪVAS PIEAUGUŠO TĀLĀKIZGLĪTĪBAS SISTĒMAS DARBĪBAI

SABIEDRĪBA

- Zema interese. Sagaida kursus un programmas individuālo kompetenču celšanai
- Vāja reģionālā mobilitāte – dzīvesvieta – mācību iestāde - darbs
- Ne reti potenciāli zemais atalgojums nemotivē iesaistīties ilgākos apmācībasursos

UZŅĒMĒJI

- Ekonomikā dominē “zemo izmaksu” stratēģijas, neatmaksājas investēt darbinieku izglītībā, menedžments neizprot
- Nav skaidrs izglītības piedāvājums (ko, kāpēc, kvalitāte?)
- Piedāvājums nav atbilstošs vai nav pieejams (laiks, vieta, ilgums)

IZGLĪTĪBAS IESTĀDES

- Nav skaidrs, precīzs pieprasījums. Tirgū lēti, mazāk kvalitatīvi piedāvājumi. Jāveido jauni, specifiski izglītības produkti.
- Administrēšanas un finansēšanas mehānismi nav atbilstoši, nav motivējoši

VALSTS

Ekonomikas ministrija

KOPSAVILKUMS

- ✓ Mūsdienu **pasaulē notiek strauja tehnoloģiju transformācija** un svarīga ir valsts un uzņēmēju gatavība jaunajiem konkurētspējas izaicinājumiem, t.i. spējai gūt labumu no ražošanas iespējām nākotnē
- ✓ Ekonomikas modeļa **balstīšanās uz zemo un vidēji zemo tehnoloģiju nozarēm un liels mikro uzņēmumu īpatsvars ekonomikā ir nozīmīgs šķērslis virzībai uz zināšanām un inovāciju balstīto ekonomiku un produktivitātes plaisas mazināšanu**
- ✓ Galvenie **darba tirgus izaicinājumi vidējā termiņā saistāmi ar darbaspēka novecošanos un darba roku trūkumu tautsaimniecības izaugsmei svarīgajās nozarēs.**
- ✓ Arvien izteiktākas kļūst darba tirgus reģionālās atšķirības – **jaunās darbavietas galvenokārt veidojās ekonomiski aktīvāko reģionu centros**, savukārt lielākais darba meklētāju skaits ir mazāk attīstītās teritorijās.
- ✓ Mainoties tautsaimniecības struktūrai par labu nozarēm ar augstu inovāciju īpatsvaru apstrādes rūpniecībā un eksporta orientētos pakalpojumos, **pieaugs pieprasījums pēc inženierzinātņu speciālistiem.**
- ✓ **Strauji samazinās mazkvalificētu un atkārtojamu darbu skaits**, līdz ar to problēmas atrast darbu var būt cilvēkiem ar zemu izglītības līmeni vai bez profesionālām iemaņām.

Ekonomikas ministrija

PALDIES!

Ekonomikas ministrija

Adrese: Brīvības iela 55, Rīga, LV-1519

Tālrunis: +371 6 7013 100

Fakss: +371 6 7280 882

E-pasts: pasts@em.gov.lv

Mājaslapa: www.em.gov.lv

Twitter: @EM_gov_lv, @siltinam

Youtube: <http://www.youtube.com/ekonomikasministrija>

Facebook: <http://www.facebook.com/atbalstsuznemejiem>